

- 1 **Kamu İhale Kanunu** mevzuatı, ekonomik yönden verimli, rekabet gücü yüksek, topluma ve çevreye duyarlı, adil, şeffaf ve sürdürülebilir bir yatırım ortamının yaratılmasını hedefleyecek şekilde baştan yazılmalı, Kamu İhale Kurumu'nun yetki ve sorumlulukları yeniden düzenlenmelidir.
- 2 **Kamu-Özel Sektör İşbirliği (PPP)** modelinin etkin bir şekilde uygulanması sağlanmalı ve bunun için gerekli yasal altyapı hazırlanmalıdır. **Büyük Altyapı Projeleri** fizibilite, çevresel etki ve finansman boyutları ile birlikte değerlendirilmeli ve bir makro eylem planı dahilinde ihale edilmelidir.
- 3 **Yatırım Ödenekleri**, kamu kuruluşları tarafından her yıl başında yatırım programına uygun şekilde gerçekçi olarak belirlenmelidir.
- 4 **Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetlerinin** geliştirilmesi için yeni bir teşvik sistemi oluşturulmalıdır.
- 5 **Kefalet Bonusu** sistemi büyük ölçekli kamu altyapı projeleri için hayata geçirilmelidir.
- 6 Ülkemizdeki yüksek işsizlik oranı dikkate alınarak düzgün çalışan, **Verimli ve Yetkin bir İşgücü Piyasası** oluşturulmalıdır.
- 7 **İş Sağlığı ve Güvenliği** uygulamaları geliştirilmeli, etkin yaptırımlar getirilmelidir.
- 8 **Yapı Müteahhidi Tanımı** belirlenmeli, teknik ve finansal kapasitesi yeterli olmayan ve ayıplı iş yapan firmaların sektörden ayıklanmasına olanak sağlayacak yasal zemin hazırlanmalıdır.
- 9 **Şehirleşme, İmar Uygulamaları ve Kentsel Dönüşüm**, yaşanabilir şehirler hedefine dönük olarak; bütünsel bazda, kentsel altyapı, yeşil alan ihtiyacı, sosyo-kültürel doku ve bölge sakinlerinin hakları gözetilerek ele alınmalıdır.
- 10 **Sürdürülebilir İnşaat** teknikleri ve uygulamalarının etkin kullanımı teşvik edilmelidir.

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ
İNŞAAT SEKTÖRÜ
BİLDİRGESİ
SORUNLAR ve ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Kamu İhale Kanunu

Son 10 yılda sayısız kez değişikliğe uğrayan Kamu İhale Kanunu, adil ve şeffaf bir kamu ihale sistemine duyulan ihtiyacı karşılamamaktadır.

Temel sorun hala aşırı düşük teklifler olmaya devam etmektedir. Aşırı düşük tekliflerin sonuçları; bitmeyen, pahalıya mal olan işler, kalitesiz yapılar, ödenmeyen SGK primleri, iş kazaları ve hatta can kayıpları olmaktadır. Sistem, müteahhidi kaliteden ödün vermeye zorlamamalı, haksız rekabete ve kamu zararına izin vermemelidir.

Kamu İhale Kanunu ile ikincil mevzuatı, yatırımcı kamu kuruluşları ve inşaat sektörü sivil toplum örgütleri tarafından eşgüdümlü çalışılarak en kısa zamanda tümüyle yeniden ele alınmalı ve baştan yazılmalıdır. Yeni mevzuat, ekonomik yönden verimli, rekabet gücü yüksek, topluma ve çevreye duyarlı, adil, şeffaf ve sürdürülebilir bir yatırım ortamının yaratılmasını hedeflemelidir.

Bu çerçevede, Kamu İhale Kurumu yeniden konumlandırılmalı ve buna uygun olarak yapılandırılmalıdır.

Kamu-Özel Sektör İşbirliği (PPP) ve Büyük Altyapı Projeleri

Büyük altyapı projelerinin tamamının devlet bütçesinden finanse edilmesi mümkün bulunmadığından, anılan projeler alternatif finansman kaynağı imkanı sunan kamu-özel sektör işbirliği (KÖİ) modelleri ile hayata geçirilmektedir.

Ancak bu projelerde karşılaşılan farklı uygulamalar ve kamu kurumlarının yetki ve sorumluluklarının belirlenmemiş olması proje süreçlerini zorlamakta, zaman ve kaynak kaybına neden olmaktadır. İhale sonrası ortaya çıkan teknik ve idari değişiklikler kamuoyunda yanlış algılamalara sebep olmakta, bu durum hem yatırımcı kamu kuruluşlarını, hem de sektör oyuncularını rahatsız etmektedir.

KÖİ modelinin etkin bir şekilde uygulanması sağlanmalı ve bunun için gerekli yasal altyapı, bu konuda dünya çapında uygulama deneyimine sahip uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapılarak hazırlanmalıdır.

Söz konusu büyük altyapı projeleri; fizibilite, çevresel etki ve finansman boyutları ile birlikte değerlendirilmeli ve bir makro eylem planı çerçevesinde ihale edilmelidir. Türkiye'nin bu yatırımları etkin ve verimli bir şekilde hayata geçirebilmesi için, kapsamlı etüt ve fizibiliteler yapılmalı, rekabetçi ve şeffaf ihale yöntemleri kullanılmalıdır. Yatırımların finansman boyutunda ise; yurtiçi sermaye birikimi, ulusal bankacılık sektörünün kapasitesi, uluslararası finans kuruluşlarının ülke limitleri ve ülke/proje değerlendirmeleri vb. unsurların tümü dikkate alınmalıdır.

Yatırım Ödenekleri

İnşaat sektörü ödenek belirsizliği sorunundan artık kurtarılmalıdır.

Projelerin ödenek programı sözleşme ile birlikte kesinlik kazanmalı, yıllık ödenek tutarlarında yaşanan belirsizlikler ve beklenmedik değişimler sona ermelidir.

Kamu kuruluşlarının bütçe ve yatırım ödenekleri her yıl başında yatırım programına uygun şekilde gerçekçi olarak belirlenerek açıklanmalı ve hakediş ödemeleri bildirilen program dahilinde zamanında yapılmalıdır.

Yurtdışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri

Türk müteahhitlerin EPC olarak adlandırılan ve Mühendislik-Tedarik-İnşaat işlevlerinin tümünü kapsayan entegre hizmet sunumuna yönelmeleri hedeflenmelidir.

Bu çerçevede, proje finansmanı, sigorta uygulamaları, ikili uluslararası anlaşmalar vb. alanlarda sınırları doğru çizilmiş kapsamlı bir teşvik sistemi getirilmelidir.

Yurtdışı teknik müşavirlik hizmetlerinin geliştirilmesi için mevcut teşvik yöntemlerinin etkin olmadığı görülmektedir. Teknik müşavirlik hizmetleri öncelikle yurtdışında kamu kuruluşları tarafından değerlendirilmeli, aynı zamanda Türkiye tarafından hibe edilen ve yurtdışında Türk teknik müşavirlik firmaları tarafından gerçekleştirilecek projeler modeli ile yurtdışı müteahhitlik hizmetleri ve Türk inşaat malzemeleri ihracatına destek olacak yeni bir teşvik modeli geliştirilmelidir.

Kefalet Bonusu

Yurtdışında gerçekleştirilecek büyük ölçekli kamu altyapı projeleri için, yüklenicilerin işverenlere karşı olan yükümlülüklerini yerine getirememesi veya işverenin yükleniciye borcunu ödeyememesi durumunda kefilin sözleşmede öngörülmüş olan miktarı alacaklı tarafa ödeyeceğini garanti eden bir yasal sözleşme modeli olan Kefalet Bonusu (Surety Bond) sistemi hayata geçirilmelidir.

Bu sayede projelere getirilecek sigorta ile aşırı düşük teklifler engellenecek, işlerin zamanında ve istenen kalitede bitirilmesi sağlanacak ve adil bir rekabet ortamı temin edilecektir.

İnşaat sektörü sivil toplum örgütleri, Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, Bankalar Birliği ile Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği ortak çalışmasıyla bu sistem hayata geçirilmelidir.

İnşaat Sektöründe Verimli ve Yetkin İşgücü Piyasası

Ülkemizdeki yüksek işsizlik oranı dikkate alınarak düzgün çalışan, verimli ve yetkin bir işgücü piyasası oluşturulması ana hedef olmalıdır.

Genç bir nüfusa sahip olan Türkiye'de gençlerin sorunlarına ve beklentilerine cevap veren politikalar üretilmesi önemlidir. Eğitim ile ilgili politikalar, işgücünün istihdam edilebilirliğini artıracak şekilde oluşturulmalı, sektörün talep ve beklentileri ile gelişen teknoloji göz önünde bulundurularak inşaat sektöründe faaliyetini sürdüren firmalar ile eğitim kurumları arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

Ayrıca, sektörde mesleki eğitime önem verilmeli, mesleki yetkinliği sertifikalandırılmış işgücü oluşturulmalı, bu kapsamda istihdam sağlayan firmalar teşvik edilmelidir.

Bu çerçevede, işveren üzerindeki işgücü maliyetlerinin azaltılması ve kayıt dışı istihdamla mücadele konularında özel sektör çatı kuruluşları ile aktif işbirliği tesis edilerek mevzuat reformu yapılmalıdır. İnşaat sektörü yurtdışında uygulanan teşvik sistemine dahil edilmeli, yurtdışı müteahhitlik hizmetlerinde Türk işgücü istihdam eden firmalara destek sağlanmalıdır.

İş Sağlığı ve Güvenliği

Yurtdışındaki projelerde İş Sağlığı ve Güvenliği konularında son derece başarılı olan sektörün yurtdışında neden daha çok kaza ve ölüm ile karşılaştığı iyi analiz edilmelidir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilk kez, çalışan sayısı ve tehlike sınıfı fark etmeksizin bütün işyerleri iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının kapsamına alınmış olmasına karşın, iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerinin bağımsızlığının teminat altına alınmasına ve özellikle denetim konusundaki sorunlara kalıcı bir çözüm üretilmemiştir.

Mevzuat açısından, öncelikle ilgili tüm yönetmelik, standart ve uygulama şartnamelerinin ihtiyaçlara ne ölçüde yanıt verdiği sorgulanarak uygulanabilir bir sistem geliştirilmelidir. Buna bağlı olarak, etkin bir denetim mekanizması ve caydırıcı cezai yaptırımlar hayata geçirilmelidir.

Uluslararası standartlarda bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kültürü'nün tüm kurumlar, denetim elemanları, işverenler ve çalışanlar tarafından içselleştirilmesi hedefi için toplumun her kesimine yönelik kapsamlı ve sürekli eğitimler düzenlenmelidir.

Yapı Müteahhidi Tanımı

Yap-Sat sektörü mevcut denetimsiz işleyişinden kurtarılmalıdır.

Nihai tüketici ile direkt ilişki içerisinde bulunan yapı müteahhitlerinin (yap-sat sektörü) tanımının yapılması, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Ülkemizde mesleğin itibarını zedeleyen ve bu işi layıkıyla yapan profesyonelleri fazlasıyla rencide eden denetimsizliğe son verilmeli, teknik ve finansal kapasitesi yeterli olmayan ve ayıplı iş yapan firmaların sektörden ayıklanmasına olanak sağlayan yasal zemin hazırlanmalıdır.

Şehirleşme, İmar Uygulamaları ve Kentsel Dönüşüm

Türkiye'de şehirleşme oranının sürekli arttığı dikkate alınarak, yarının ihtiyaçlarını göz önüne alan, daha iyi tasarlanmış, çevre, sağlık, eğitim, ulaşım, spor ve idari altyapıları ile yaşanabilir şehirler hedeflenmelidir.

Bu çerçevede, imar mevzuatı yeni baştan ele alınmalı, dikey yapılaşma tercihleri; tarihi ve çevresel doku gözetilerek değerlendirilmeli, imar değişikliği uygulamaları kamu vicdanını zedeleyen, kişilere özel değerlendirmelerden arındırılmalıdır.

Deprem riskinin yüksek olduğu ülkemiz açısından kentsel dönüşüm hayati önem taşımaktadır. Ancak, kentsel dönüşüm bina bazlı ve rant odaklı ele alınmamalı; dönüşüm bütünsel bazda, kentsel altyapı, yeşil alan ihtiyacı ile başta mülkiyet hakkı olmak üzere bölge sakinlerinin tüm hakları gözetilerek planlanmalı, planlama aşamasında inşaat atıklarının çevresel etkileri ve geri kazanımı da dikkate alınmalıdır.

Sürdürülebilir İnşaat Kavramı

Sürdürülebilir inşaat kavramı; gelecek kuşakların gereksinimlerini dikkate almayı, kaynakların verimli kullanılmasını, enerjinin korunmasını ve çevreye duyarlı yapı malzemesi seçimini içermektedir.

Sürdürülebilir inşaat kavramına yönelik farkındalığın sektörde ve kamu kuruluşları nezdinde artırılması, yenilenebilir enerjiye dayanan çevre dostu yapıların yaygınlaştırılması temel hedef olmalıdır.

Yeşil bina ve verimli enerji teknolojileri kullanımı ve bu amaca yönelik yenilikçi/yaratıcı projeler öncelikli olarak desteklenmelidir.

TÜRKİYE MÜTEAHHİTLER BİRLİĞİ

1952'de Ankara'da kurulmuş ve 2012'de 60. yaşını kutlamış olan, inşaat sektörünün çatı kuruluşu Türkiye Mühendisler Birliği (TMB), yurtiçinde ve yurtdışında büyük projeleri üstlenmiş, önde gelen Türk mühendislik firmalarını temsil etmektedir.

TMB; halen tüm altyapısını tamamlamamış, yüzölçümünün büyük çoğunluğu deprem bölgesi olan, nüfusunun büyük kısmının konut sahibi olmadığı ülkemizde, yeni bir döneme girerken, sadece büyük ölçekli kamu yatırım projeleri boyutuyla değil, bir bütün olarak inşaat sektörüyle ilgili, toplumun her kesimini ilgilendiren konuları analiz etmeyi ve bu hususlarda sektörel paydaşlarını, kamu yetkililerini ve kamuoyunu bilgilendirmeyi görev saymaktadır.

TMB olarak inşaat-taahhüt sektörünün hem yurtiçindeki hem de yurtdışındaki performansını artırmaya yönelik analizlerimizi, sorunlarımızı ve çözüm önerilerimizi yetkili karar mercilerinin, sektörel paydaşlarımızın ve kamuoyunun bilgilerine sunarız.

“Türk inşaat sektörü, etkilediği çok sayıda sektörle birlikte GSYH içindeki payı %30'lara ulaşan dev bir sektördür. Yarattığı istihdam ve faaliyetlerinin coğrafi dağılımı nedeniyle hem yoksulluğa, hem de bölgeler arası dengesizliklere çare üretebilen gerçek bir sosyal kriz kalkanıdır. Sektörün bu özelliği, ekonomik risklerin ve işsizliğin yükseldiği küresel kriz ortamında daha da önemli hale gelmiştir.

İnşaat sektörünün ekonomiye sağladığı bir diğer önemli katkı; Türkiye'nin rekabet gücü en yüksek faaliyet alanlarından biri olan yurtdışı mühendislik hizmetleri ve bu kapsamdaki inşaat malzemesi ihracatı ile ülkeye kazandırdığı döviz geliridir.

2023 hedeflerine ulaşmak yolunda, ekonomide büyümenin lokomotifini olma ve işsizliğe çözüm üretme potansiyeline sahip olan inşaat sektörünün önemi büyüktür.

İnşaat sektörü; yenilikçilik, yaratıcılık, ortaklık kültürü, bilgi odaklı iş yapma metotları, çevreye ve sosyal hayata duyarlılık gibi evrensel kavramların hayata geçirilmesinde öncü rol üstlenmelidir.

TMB, bu çerçevede üzerine düşen sorumluluğu üstlenmeye hazırdır. ,,

**TMB Yönetim Kurulu adına
Mithat YENİGÜN
Başkan**

